

medlemskommunernas verktyg för samarbete med sakkunniga i utbildningsenheter, hos myndigheter, i organisationer och med finansiärer i uppgiften att utveckla svenska tjänster

Verksamhetsplan år 2017

1. **Allmänt**
 - 1.1. Vision och mission
 - 1.2. Verksamhetsidé
 - 1.3. Samhället omkring oss
 - 1.4. Tyngdpunktsområden

2. **Organisation**
 - 2.1. Styrelse och arbetsutskott
 - 2.2. Personal

3. **Utbildningspolitik och personalfrågor**
 - 3.1. Småbarnspedagogisk verksamhet
 - 3.2. Utbildningsfrågor och lärartillgång
 - 3.3. Eftisverksamhet och skolans klubbar
 - 3.4. Kurs- och utbildningsverksamhet

4. **Kulturstärkande och bildande verksamhet**
 - 4.1. Språkstimulerande verksamhet och ordkonst
 - 4.1.1. Ordkonstskolan
 - 4.1.2. Läsambassadören
 - 4.1.3. Berättande
 - 4.2. Kulturprojekt
 - 4.2.1. Levande historia i skärgårdsmuseer
 - 4.2.2. Föreningar tillsammans
 - 4.2.3. Barnkultur
 - 4.2.4. VårKultur
 - 4.2.5. Åboländskt kulturseminarium

5. **Kontakt och informationsverksamhet**
 - 5.1. Webb
 - 5.2. Samarbet och nationella uppdrag

Allmänt

Medlemskommunernas representanter sammankommer till ett stadgeenligt förbundsmöte 20.4.2017, där förbundets verksamhetsplan och budget fastställs. Sydkustens landskapsförbunds (i fortsättningen Sydkusten) syfte är att främja den svenskspråkiga befolkningens allmänna och gemensamma intressen, bevaka och bereda de svenska utbildningspolitiska frågorna samt främja de svenska kultursträvandena på verksamhetsområdet. Vid sidan av den basfinansiering kommunerna står för via sina medlemsavgifter (ca 30 %) är förbundet beroende av extern projektfinansiering från stat, EU och privata fonder och stiftelser. Sydkusten strävar till att skapa finansieringsstrukturer som garanterar en kontinuitet i verksamheten.

1.1. Vision och mission

Sydkustens vision är: Fullgod service inom kultur och utbildning på svenska.

Sydkustens landskapsförbund förener kommunerna för att kostnadseffektivt och professionellt, i dialog med statliga och privata samhällsorgan, trygga att tillgången på kultur och utbildning på svenska upprätthålls på god nationell nivå.

1.2. Verksamhetsidé

Sydkustens organisation kan sammanfattas i fyra huvudfunktioner. Förbundet är en sakkunnig-, samarbets-, projekt-, och sekreterarorganisation. Genom dessa funktioner är Sydkusten ett effektivt verktyg och en resursbank av sakkunskap för medlemskommunerna och våra samarbetspartner i arbetet att utveckla svenska tjänster. Samlad kompetens, kopplad till finansiering från både den offentliga och den ideella sektorn är verktygen i arbetet. Sydkusten är en organisation som har flexibilitet, likviditet och legitimitet att agera i svenskt utvecklingsarbete.

Sydkusten förverkligar sitt uppdrag genom att:

- ta initiativ till projekt och utredningar som gagnar invånarna på verksamhetsområdet
- verkställa olika uppgifter enligt överenskommelse med kommunerna på föreningens verksamhetsområde
- samordna internationella projekt och kontakter
- bevaka frågor som har speciell relevans för den finlandssvenska befolkningen

1.3. Samhället omkring oss

Sydkustens medlemmar är Borgå stad, Esbo stad, Grankulla stad, Hangö stad, Helsingfors stad, Ingå kommun, Kimitoöns kommun, Kyrksläatts kommun, Lapträsk kommun, Lovisa stad, Pargas stad, Raseborgs stad, Sibbo kommun, Sjundeå kommun, Vanda stad och Åbo stad. Sydkustens verksamhetsområde omspannar därmed allt från skärgård och landsbygd till metropolen. Verkligheten och utmaningarna skiljer sig beroende av ort men alla delar av

verksamhetsområdet skall få det stöd som behövs för att främja den svenskspråkiga befolkningens allmänna och gemensamma intressen.

För tillfället pågår en omfattande förändring av förvaltningen i Finland. Regeringens avsikt är att lagen om ordnandet av social- och hälsovården, landskapslagen och införandelagen ska träda i kraft den 1 juli 2017. Då kan det inrättas en s.k. temporär förvaltning som förbereder den framtida verksamheten. Det första landskapsfullmäktigevalen ska i enlighet med regeringens riktlinjer förrättas i januari 2018 i samband med den första omgången i presidentvalet. Landskapsfullmäktiges mandatperiod inleds den 1 mars 2018. De nya landskapen inleder sin verksamhet den 1 januari 2019.

De nya landskapen skall ansvara för social- och hälsovården, räddningsväsendet, miljö- och hälsoskyddet, regionala utvecklingsuppgifter och uppgifter för främjande av näringslivet, styrning och planering av områdesanvändningen samt främjande av den regionala identiteten och kulturen. Kommunernas uppgifter blir i framtiden att främja sysselsättning, ha ansvar för kunnande, bildning, hälsa och välfärd samt ansvara för motions-, kultur- och andra fritidstjänster, ungdomsverksamheten, den lokala näringspolitiken, markanvändningen, byggandet och stadsplaneringen.

Alla effekterna av den förestående förändringen är ännu oklara. En uppenbar risk är det ökande demokratiunderskottet. Avståndet till invånare och beslutsfattare ökar och möjligheter att påverka beslut minskar i och med överförande av tjänster på landskapen.

Ett landskap är tvåspråkigt om minst en tvåspråkig kommun ingår i landskapet. Förståelsen för de behov av service den svenska befolkningen har och även kunskapen om de grundläggande rättigheterna har blivit allt svagare. Det är därför viktigt att ständigt synliggöra verksamhet på svenska och även påtala det ansvar samhället har.

Sydkusten verkar utgående från de behov som finns i de olika regionerna i södra Finland. Uppdraget är att i alla lägen stöda den svenskspråkiga befolkningen och främja kultur och utbildning på svenska. Vi känner även ett ansvar för att i verksamheten i mån av möjlighet inkludera svenskspråkiga i de närliggande finskspråkiga kommunerna utanför vårt egentliga verksamhetsområde. Vi bevakar aktivt samhällsförändringarna och planerar verksamheten utgående från de behov som uppstår. I dialog med centrala politiska beslutsfattare i samhället och ledningen i våra medlemskommuner bedömer styrelsen förbundets roll och position i den nya samhällsstrukturen. Sammanlagt finns det drygt 160 000 svenskspråkiga inom Sydkustens verksamhetsområde. Det är över hälften av alla finlandssvenskar. Arbetet behöver fortgå oberoende av hur förvaltningsstrukturen formas.

Genom att sammanföra sakkunniga inom organisationer, kommuner och statliga verk samt genom att själv verka för att det finns en tillräcklig bevakning och handling i ärenden där det inte annars finns en utförare, kan den svenska servicen förbättras. Då ekonomin är ansträngd är det stöd som Sydkusten ger verksamhet som är knuten till utbildnings- och kultursträvanden och som gynnar den svenskspråkiga befolkningen särskilt viktig. För att förverkliga projekt som gagnar verksamheten för våra medlemskommuner söker vi medel via EU-program, från statliga instanser, fonder och stiftelser.

1.4. Tyngdpunktsområden

Frågor med speciell relevans för den finlandssvenska befolkningens framtid

Sydkusten arbetar långsiktigt med alla de frågor vi tar oss an. Vi håller uppsikt över förändringar i samband med de processer som pågår inom den kommunala och statliga förvaltningen och handlar utgående från dem. Utmaningarna gäller tillgång på service, språkets synlighet, offentliga tjänster samt information om hur man genom egen aktivitet kan främja och utveckla sina egna kulturella, språkliga och samhällseliga intressen. Vi arbetar i nätverk för att uppnå bästa resultat och upprätthåller kontaktnät till våra medlemskommuner, Utbildningsstyrelsen, svenska serviceenheten för undervisningsväsendet vid Regionförvaltningsverket, Kommunförbundet, universitet och högskolor, politiskt förtroendevalda, Folktinget, finlandssvenska organisationer m.fl.

Barn och unga - utbildning och fritid

Vi prioriterar barn och unga och verksamhet som stöder det svenska språket och den svenska kulturen. Den finlandssvenska skolan, dagvården samt eftis- och fritidsverksamheten står i centrum för arbetet. Vi arbetar för att svensk dagvård och utbildning har hög kvalitet och är attraktiv. Barnens lika rätt till god utbildning och stimulerande kulturfostran också på svenska i medlemskommunerna är grunden för Sydkustens barninriktade verksamhet. Genom kultur- och konstfostran ges barn och unga en positiv värdegrund, kännedom om sitt kulturarv, inspiration till egen aktivitet samt stöd för sin utveckling som individer. Aktiviteter och meningsfull stimulans förebygger utslagning och utanförskap bland våra unga. Vi verkar för att undervisningen för barn med invandrabakgrund även är organiserad inom det svenska utbildningsväsendet. Sydkusten upprätthåller Sydkustens ordkonstskola som erbjuder grundläggande konstundervisning i ordkonst och övrig ordkonstverksamhet på svenska i medlemskommunerna.

Tillgången på svenskspråkig arbetskraft

Sydkusten arbetar fortlöpande för att behörig, välutbildad och motiverad personal finns i daghem och skolor. Tillräcklig tillgång på svenskkunnig personal är en utmaning i många kommuner. Medlemskommunerna stöds genom aktivt arbete för att i nätverk sammanföra tjänstemän och personer inom utbildningsinrättningar, stat och kommun för att söka lösningar. Aktivitet i förhållande till statsmakten, utbildningsanordnare och fortbildare är nödvändig för att påminna om de språkspecifika behoven. Vi stöder alla åtgärder som förbättrar bristen på lärare och dagvårdspersonal. Vi bistår vid behov med personalrekryteringen till skola och daghem. Vi stöder även sysselsättningen bland kulturutövarna genom vår projektverksamhet och i samarbete med andra verkar vi för att underlätta integration på svenska och därmed förenkla invandrares möjligheter att komma in i arbetslivet.

Information om stödfunktioner och svensk verksamhet

Sydkusten upprätthåller flera webbplatser med information om svensk verksamhet. Vi utvecklar och effektiverar kontinuerligt informationen för att göra tjänsterna mera lättillgängliga och synliga för såväl allmänheten som medlemskommunerna. Vi informerar på webben och på sociala medier, genom kontakter till media och i dialog med såväl tjänstemän

som förtroendevalda. Vi lyfter fram frågor som är av betydelse för att förverkliga svenskspråkiga lösningar inom utbildning och kultur genom informationsutbyte med såväl tredje sektorn som statliga och kommunala verk och enheter. Målet är att varje region inom Sydkustens verksamhetsområde uppmärksammas och får stöd för den form av verksamhet man själv anser sig behöva.

2. Organisation

2.1. Styrelsen och arbetsutskottet

Förbundsmötet väljer ordförande och en styrelse som på sitt konstituerande möte utser två vice ordförande och ett arbetsutskott. Styrelsen sammanträder under året till 4-6 möten. Arbetsutskottet bereder ärenden till styrelsen och tar beslut i löpande ärenden. Under verksamhetsåret kommer förbundets ledning att göra besök i medlemskommuner bl.a. för att föra diskussioner om Sydkustens verksamhet som kommunernas redskap.

2.2. Personal

Sydkustens landskapsförbund har ett kansli i Helsingfors och ett i Pargas. På Helsingforskansliet arbetar sju personer heltid. På Pargaskansliet arbetar två anställda. Därtill arbetar ca 15 timanställda inom ordkonstundervisningen. Studerande med lämplig studieinriktning erbjuds praktikplats på Sydkustens kanslier såväl i Helsingfors som i Pargas. I den utsträckning som beviljade projektmedel och andra bidrag tillåter, anställer förbundet personal utöver de nuvarande anställda.

Personalen ansvarar för verksamheten i enlighet med godkänd verksamhetsplan, upprätthåller den dagliga kontakten till samarbetspartner i kommuner, hos myndigheter och i organisationer och sköter förbundets administrativa uppgifter och ekonomiförvaltningsuppgifter. Projektarbete, personalrekryteringsinsatser, materialframställning, nättjänster, seminarier, evenemang och ordverkstäder finansieras med bidrag som verksamheterna beviljas medan löne-, kontors- och andra utgifter för administration, ledning, intressebevakning, ekonomiförvaltning och kontaktverksamhet bekostas med finansieringen för den ordinarie verksamheten. Personalen leds av direktör Agneta Eriksson.

3. Utbildningspolitik och personalfrågor

All utbildning är viktig i ett litet land. För den svenskspråkiga befolkningen är det av största vikt att utbildningen på svenska håller en hög kvalitet, att den får de resurser som behövs och att den är tillgänglig för barn och unga. Sydkusten arbetar för att stöda kommunerna i utbildningsfrågor genom insatser på många olika nivåer. Vi samarbetar förutom med företrädare för kommunernas bildningssektorer även med utbildningsarrangörer på alla stadier och har samarbetspartner från många sektorer i projekt och utredningar som gynnar utbildningen. Vi bevakar och agerar i frågor som rör utbildning för att småbarnspedagogisk verksamhet och utbildning på alla stadier skall vara tillgänglig och kvalitativt högtstående för den finlandssvenska befolkningen. Hur kommunerna kommer att utformas efter landskapsreformen är ännu ovisst. Småbarnsfostran, den grundläggande utbildningen och andra stadiets utbildning finns kvar i kommunerna, men vilka resurserna är och hur

verksamheten kommer att organiseras är en fråga som är viktigt att bevaka utgående från ett svenskt perspektiv. Vi ser det som viktigt att bygga samarbete mellan företrädare för den svenska utbildningen för att utgående från olika scenarier planera för hur man kan garantera en välfungerade, kvalitativ utbildning på svenska även under förändrade omständigheter i kommunerna. Det behövs både analys och planering på såväl kort som lång sikt. Sydkusten kommer under verksamhetsåret att inta en aktiv roll för att sammanföra aktörer till gemensamma plattformar kring frågor som berör utbildning på svenska. Detta sker i form av träffar, möten och seminarier. En tillräcklig tillgång på välutbildad och motiverad personal inom småbarnspedagogiken och utbildningen överlag ser vi som viktig för att utbildningen på svenska håller en hög standard.

Vid sidan av utbildningen kommer också ungdomsverksamhet, och kultur att finnas kvar i kommunerna, alla viktiga områden med tanke på det svenska språket och servicen. Även dessa frågor faller inom vår kompetens och kommer att bevakas under året.

Sydkusten jobbar även aktivt för att livslånga vägledningstjänster finns tillgängliga på svenska. Att stöda unga som behöver vägledning för studier och jobb motverkar utslagning och ger trygghet i övergångar från ett stadium till ett annat.

Även då det gäller invandring och mångkulturalism behövs en tydlig och strukturerad integrationsstig på svenska. Sydkusten stöder, dels genom medverkan i andras projekt som stöder invandras integration på svenska, dels genom egen verksamhet, integrationsprocesser för de personer som vill välja denna väg.

3.1. Småbarnspedagogisk verksamhet

Personalen inom småbarnspedagogiken en viktig personalgrupp för Sydkusten att stöda. Att personalen får kurser och fortbildning på svenska är ingen självklarhet. Därför har Sydkustens årligen ordnat seminarier och övriga fortbildningstillfällen. Sydkusten sammankallar regelbundet utbildningsanordnare och tjänstemän inom den småbarnspedagogiska verksamheten i alla Sydkustens medlemskommuner. Vid träffarna behandlas bl.a. frågor som berör utbildning och fortbildning. Gruppen är praktiskt i sitt arbete. Genom att helt konkret utbyta erfarenheter och lyfta upp aktuella och verkliga frågor, sker ett utbyte som i slutändan utvecklar den svenska småbarnspedagogiska verksamheten. Tillgången på behörig personal inom den småbarnspedagogiska verksamheten finns även på agendan. För att innehållet i de återkommande seminarierna skall vara aktuellt, användbart och nyttigt för så många som möjligt, diskuteras och föreslås teman i gruppen.

Sydkusten genomför fram till sommaren 2017 ett pilotprojekt för att skapa en ny modell för processinriktad teamutbildning av daghemspersonal. Målet är att fortbildningen skall vara så kostnadseffektiv som möjligt, för att kommunerna skall ha möjlighet att erbjuda kompetenshöjande fortbildning i större utsträckning än hittills. Efter att projektet har genomförts planeras under hösten 2017 en lansering och implementering av metoden i daghem runt om i kommunerna. Under hösten utreds även vilken eller vilka utbildningsanordnare som i framtiden kan ansvara för och handha fortbildningen genom den nya metoden.

3.2. Utbildningsfrågor och lärartillgång

Sydkustens landskapsförbund har under många år regelbundet sammankallat en utbildningspolitisk grupp för vilken bristen på behöriga lärare i södra Finland har varit den primära frågan för gruppen att tillsammans diskutera och försöka lösa, även om också andra ärenden funnits på agendan.

Landskapsreformen innebär en ny situation när utmaningarna och omständigheterna kring utbildningen förändras och kommunernas uppdrag kommer att omskapas. Det finns ett uppenbart behov av att öka samarbetet över kommungränserna. Nya strukturer måste byggas upp genom att hela närsamhället omformas och delar av servicen som getts på svenska i kommunen överlag blir en betydligt mindre och osynligare del i de nya landskapen. Det är därför av största vikt att tillsammans diskutera de förändringar utbildningssektorn står inför i och med den förestående omvandlingen av kommunernas verksamhet. Sydkustens utbildningspolitiska grupp får därmed en något förändrad och utökad sammansättning. Samtliga utbildningsdirektörer/chefer med ansvar för den svenskspråkiga utbildningen i Sydkustens medlemskommuner, representanter för utbildningsstyrelsen och kommunförbundet, företrädare för lärarutbildningarna vid ÅA och HU samt Svenska kulturfonden sammankallas framöver till diskussioner. Därtill deltar också Undervisnings- och kulturministeriets representat vid mötena. Under året identifieras utmaningarna och nya samarbetsformer söks. Vi planerar också under året, i nära samarbete med den utbildningspolitiska gruppen, ett seminarium vid vilket frågor kring utmaningarna inför 2019 dryftas.

Sydkusten fortsätter det fortgående arbetet med att öka utbudet av behöriga lärare på alla utbildningsstadierna i södra Finland. Vi samarbetar under året med kommunerna och utbildningsanordnarna för att hitta sätt att synliggöra de lediga arbetsplatserna. Nylandsturnén, som är ett samarbete med Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier vid Åbo Akademi, fortsätter. Konceptet i dess nuvarande form har visat sig vara rätt lyckat. Studenterna besöker skolor i Nyland under två dagar och får information om arbetsmöjligheter i södra Finland. Vi håller även aktiv kontakt med den nya lärarutbildningen i Helsingfors. Utbudet på ämneslärare och lärare inom yrkesutbildningen är även en utmaning att ta fasta på.

3.3. Eftisverksamhet och skolans klubbar

En lång erfarenhet av utvecklingsarbete för morgon- och eftermiddagsverksamheten och klubbverksamheten på svenska i Finland har gett Sydkusten en position som alla inom området uppskattar och räknar med, såväl myndigheter, producenter, kommuner som personal på fältet. Förändringarna inom Utbildningsstyrelsen har även lett till att verksamheten för det nationella nätverket, i vilket Sydkusten representerat alla tvåspråkiga kommuner, har omorganiserats. Nätverket sammankommer ca 1-2 gånger per år och fortsätter stöda kommunerna i utvecklandet av verksamheten. I en ny referensgrupp som nu skapats finns Sydkusten som företrädare för eftisverksamhet och klubbverksamhet på svenska.

Det finns ett fortlöpande behov av att utveckla verksamheten och Sydkusten fortsätter att arbeta för eftis- och klubbverksamhet som skapar jämlika och goda förutsättningar till en fungerande vardag för barnfamiljer. Verksamheten har också en viktig uppgift i att förbygga utslagning. Barnen ges samma möjlighet till en meningsfull fritid, att utveckla kompisrelationer och skapa rutiner med läsläsning samt utveckla sina sociala kompetenser.

Det är viktigt att arbeta för att kvaliteten inom den svenska verksamheten hålls på en hög nivå och ge förutsättningar för verksamheten att utvecklas. Sydkusten arbetar för att tjänstemän, ansvarspersoner och ledare, som på fältet är ensamma i sitt arbete, får uppleva ett mervärde av sakkunskap, regelbunden information, möjlighet att träffas och utbyta erfarenheter samt uppleva delaktighet i utvecklingsprocessen. Sydkusten bevakar även att myndigheter och övriga aktörer också producerar material på svenska. Vi bevakar även att den svenska verksamheten utvecklas i samma takt som den finska, även då medel inte alltid finns att tillgå. Därtill upprätthåller vi kontakt till aktörer på alla nivåer, medier, beslutsfattare, ansvarspersoner, koordinators, ledare osv.

År 2016 publicerade Sydkusten en situationsrapport över eftisarna i Svenskfinland. Den visade att en betydligt större andel av barnen i de svenska skolorna går i eftis jämfört med landet överlag. Hela 73 % av ettorna och 58 % av tvåorna i de svenskspråkiga skolorna i Finland går i eftis jämfört med 55 % och 29 % i hela landet. Det finns totalt 238 eftisar i Svenskfinland. De regionala träffar, kurser och det informationsarbete som Sydkusten ordnar och koordinerar är viktig och har betydelse ute på fältet. Med hjälp av dessa träffar och kurser kan ledarna utveckla sin yrkeskunskap och växa i sin yrkesroll. Samtidigt ges möjlighet till utbyte av erfarenheter, information och diskussion.

Under år 2017 kommer vi att göra speciella satsningar för att stärka samarbetet mellan eftis och skola. Tidigare uppföljningar, rapporter och utredningar har alla visat att det finns ett klart behov av att ytterligare stärka kontakten och samverkan mellan eftis, skola och förskola. Det är påfallande stora skillnader i hur samarbetet fungerar och på många håll saknas en klar struktur och systematik för hur det praktiska samarbetet mellan skola och eftis skall skötas.

Sydkusten kommer under året att organisera tillfällen för klubbledare, lärare och utbildningsansvariga där goda exempel på hur eftis- och klubbverksamheten ordnats på lokal nivå presenteras och lyfts fram. Vi utvecklar även kontinuerligt material på svenska tillsammans med andra aktörer och sprider information om relevanta material och modeller för att utveckla verksamheten. Genom vår medverkan i styrelsen i Utvecklingscentralen Lärarik deltar vi i utvecklande av klubb- och fritidsaktiviteterna samt demokratifrågor i skolan.

På webbplatserna www.eftis.fi och www.klubbar.fi finns basinformation, fakta, kontinuerlig uppföljning och uppdatering av aktuellt inom området. För dem som konkret arbetar på eftis är "Eftis-info", som postas till alla eftisar ca 4 gånger per år, en viktig informations- och inspirationskälla.

Vi fortsätter under året att tillsammans med Utbildningsstyrelsen ordna kurser, möten och träffar för ledare, lärare och utbildningsansvariga. Vi utvecklar även kontinuerligt material på

svenska tillsammans med andra aktörer och sprider information om relevanta material och modeller för att utveckla verksamheten.

3.4. Kurs- och utbildningsverksamhet

Att ordna kurser och fortbildning för nyckelgrupper av anställda inom kommunerna har blivit en allt viktigare uppgift. Genom att organisera kursverksamhet så att den samlar anställda från flera kommuner kan Sydkusten erbjuda kvalitativt högklassig och specifikt riktad fortbildning. Årligen är det ca 1000 personer som tar del i de kurser och seminarier förbundet ordnar. Bland kurserna finns även flera som lämpar sig för många yrkesgrupper samtidigt.

Daghempersonal

Personalen på daghemmen har traditionellt utgjort en viktig målgrupp för Sydkustens kurser och fortbildningar. Genom att semarierna är kommunöverskridande ger de deltagarna tillfälle att träffa kolleger och medför därmed förutom kompetenshöjning också kollegialt stöd som ger motivation i arbetet. För 2017 planerar vi igen att hålla 2-3 större seminarier. Avsikten är som tidigare att ge personer som jobbar inom småbarnspedagogiken möjlighet att ta del av ett kvalitativt högstående fortbildning på svenska. Många av våra kurser som i första hand riktar sig till andra grupper passar ofta även för daghemspersonal.

Pilotprojektet "En bättre miljö, ett bättre dagis" fortsätter under våren i fyra daghem. I projektet genomförs en processinriktad teamutbildning för hela personalen med målsättning att ge underlag för en nyskapande kostnadseffektiv modell för fortbildning. Under piloten används dokumentation som metod för att utveckla det egna arbetet. De deltagande daghemmen handleds i att utveckla arbetsmetoderna. En rapport sammanställs över resultaten och ett slutseminarium hålls i september.

Eftis personal

För att höja och utveckla verksamhetens kvalitet och status behövs behörig och kompetent personal som är stolta över sitt yrke och arbetar målmedvetet. Under året ordar vi i snitt åtta kurser både ensamma och tillsammans med andra. Satsningen på läsning på eftis kommer även att fortgå under året och seminarier kring temat ordnas.

Ordkonstutbildning

Alla ordkonstledare i Sydkustens ordkonstgrupper får handledning i arbetet. Därutöver ordnas under året kurser för olika målgrupper i ordkonst. I och med den nya läroplanen för grundskolan inriktar vi oss särskilt på att lära ut ordkonstmetoder till lärare. I samarbete med Borgå folkakademi, Akan, började hösten 2016 den tredje ordkonstutbildningen som erbjuds vartannat år. Två av utbildningens fyra moduler på ca 12 timmar hölls under 2016 och två ordnas 2017. Utbildningen innehåller en fördjupning i olika metoder och konstformer som kan användas i ordkonstundervisningen. Ordkonstskolans personal anlitas även som föreläsare och sakkunniga av fortbildningsarrangörer.

4. Kulturstärkande och bildande verksamhet

Sydkustens uppdrag att främja kulturen på svenska sker genom många parallella insatser. Att det svenska är synligt närvarande i alla sammanhang är nödvändigt för att livskvalitet och gemenskap kan odlas i vardagskulturen. Den svenskspråkiga kulturen är och skall vara en naturlig och integrerad del av det som utförs såväl på nationell som på regional nivå. Vi ser att mervärde och kvalitet föds ur gränsöverskridande samarbete då ideella, privata och offentliga kompetenser och resurser förenas.

Verksamhetsförutsättningarna är annorlunda på svenska än på finska vilket man bör beakta vid uppgörande av planer och program. Särskilt då det gäller finansieringen av kulturverksamhet är förutsättningarna inte de samma som på finska. Sydusten strävar därför i sin verksamhet att genom olika projekt och insatser förbättra verksamhetsmöjligheter för kulturutövning på svenska. Särskilt barnkulturen uppfattar vi som strategisk för hela Svenskfinland. Genom Sydustens ordkonstskola och språkstimulerande projekt i skolor och bibliotek stöds den svenskspråkiga kulturfostran.

4.1. Språkstimulerande verksamhet och ordkonst

Ett starkt språk är nyckeln till framgång såväl i skolan som för inläring överlag. Det svenska språket behöver hela tiden stödas för att ge en stabilare bas i en allt mer tvåspråkig miljö. Det är det kontinuerliga och långsiktiga arbetet som bär frukt. Små insatser kan vara av stor betydelse om de återkommer ofta. Också om hemspråket och skolspråket är svenska, så behövs stimulans.

Skillnaderna mellan läsande barn och barn som inte läser ökar. Ju tidigare barnens språk stimuleras desto bättre är resultaten. Medvetenheten om läsningen skall väckas redan på rådgivningen och förstärkas under åren före skolåldern. Att göra läsandet och intresset för språket roligt är viktigt för att också få barn som inte läser så ofta att upptäcka läsandets glädje. Med en god läsförmåga ökar också läslusten. Det finns alltså många skäl att ta fasta på för att stärka barns språk, läslust och därmed även läskompetensen.

Sydusten jobbar kontinuerligt med att på olika sätt ge barn möjlighet till språkstimulerande verksamhet. Vi gör det genom att gå in i skolorna med olika projekt, på eftis genom riktade projekt där läsandet lyfts upp som ett redskap i verksamheten och framförallt genom den omfattande språksimulerande verksamhet som Sydustens ordkonstskola erbjuder barn på fritiden.

4.1.1. Ordkonstskolan

Ordkonsten är inriktad på att satsa på kreativa metoder samt tvärkonstnärliga och fantasifulla arbetssätt, där barn och unga ges möjlighet att hitta sitt eget personliga uttryck. Sydusten har kontinuerligt byggt ut och utvecklat ordkonsten som konstform på svenska. Sydustens ordkonstskola fungerar som en enhet under Sydusten inom vilken vi samlar all den praktiska verksamhet som berör ordkonsten. I ordkonstskolan bygger vi samarbete såväl nationellt, regionalt som lokalt på många plan med många olika aktörer.

Konstundervisningens målsättning är att öppna nya möjligheter för eleverna att förstå vad konst och kultur innebär. Undervisningens uppgift är att utveckla elevernas tankeförmåga

och kreativitet inom olika livsområden. Under året kommer arbetet med att förnya den egna läroplanen att inledas. De nya läroplansgrunderna för grundläggande konstundervisning utarbetas och fastställs år 2017 och de skall tas i bruk i konstskolorna hösten 2018.

Under året kommer ordkonstskolan även att satsa på att skapa och utveckla stabila strukturer och nätverk för verksamheten och ekonomin samt utveckla de verksamhetsformer som visat sig vara lyckade. Vi skall också utveckla och sprida ordkonstmetoder via fortbildning och kompetenshöjande verksamhet samt utveckla ordkonst och projekt för olika åldersgrupper i samarbete med andra aktörer.

Ordkonstskolan följer en läroplan för den grundläggande konstundervisningen. För all verksamhet även i ordkonstgrupperna utanför den grundläggande konstundervisningen följs en terminsplan som uppgörs läsårsvis. Under vårterminen 2017 är 30 grupper verksamma i 10 kommuner. Grupperna finns i Åbo, Pargas, Raseborg, Kyrkslätt, Esbo, Helsingfors, Vanda, Sibbo, Borgå och Lovisa. Under höstterminen fortsätter verksamheten i grupperna och nya startas upp beroende på finansiering och efterfrågan. De flesta grupper riktar sig till barn i årskurs 1-2 eller 3-6. I minst 4 grupper riktar sig verksamheten till barn under skolåldern i form av småbarnsordkonst

Småbarnsordkonst

För att kunna utveckla ordkonsten görs även satsningar för barn under skolåldern. I ordkonstskolans läroplan utgör detta förberedande undervisning i ordkonst som bygger på samspel genom glädje och lek. Babypoesi och rimskoj för småbarn är förutom en lustfylld språkövning även en väg in i ordkonstskolan. Vi samarbetar under året kring småbarnsordkonsten med andra aktörer, kommunernas kulturtjänster, bibliotek och dagvården.

Lilla ordboet

Lilla ordboet är ett språkstimulerande pedagogiskt material i kappsäcksformat som är uppbyggt kring två olika spännande berättelser. Materialet används i huvudsak i skolor. Väskan kan användas i modersmålsundervisningen eller ämnesöverskridande. Resväskan innehåller inspirerande rekvisita samt skriftligt material för lärare med metoder som stimulerar till olika former av berättande; muntligt, skriftligt, dramatiskt och tvärkonstnärligt. Fem kappsäckar har cirkulerat runt i skolor i Svenskfinland sedan hösten 2015. Sammanlagt 26 skolor hinner ta del av materialet under ett år och väntelistan bland intresserade skolor sträcker sig till slutet av 2017.

Ordkonstpaket

Ordkonstskolan gör skräddarsydda projekt riktade till bl.a. skolor, daghem och eftis. Ordkonstpaketet genomförs beroende på efterfrågan och finansieringsmöjligheter. Under år 2017 kommer de projekt som redan genomförts att dokumenteras på ett lättillgängligt sätt för att locka fler skolor att beställa ordkonst i undervisningen. Detta betyder att vi innehållsmässigt dokumenterar alla projekt och upprättar en informationsbank/handbok som kan användas av många personer.

Metodbok och övrig materialproduktion

I den grundläggande utbildningen togs nya läroplaner i bruk hösten 2016 och hösten 2017 kommer den grundläggande konstundervisningen att få nya läroplaner. Behovet av ett samlat strukturerat material om metodiken kring ordkonst är uppenbart. Både som stöd för klasslärarnas undervisning, ordkonstledarnas arbete och inom den utbildning och fortbildning som ordkonstskolan ordnar, behövs denna typ av litteratur. Därför har ordkonstskolan påbörjat arbetet med en metodbok i ordkonst som färdigställs under året och publiceras i samband med Educamässan 2018. Metodboken skall ta upp bl.a. teoretisk bakgrund, didaktiken och pedagogiken inom ordkonsten. Den ska också beskriva ordkonsten som konstform och innehålla konkreta exempel och beskrivningar på olika tillämpningsmetoder. Ordkonstskolans samtliga ca 200 elevers texter kommer att samlas i en genensam antologi som utkommer i april 2017. Ledarna samlar in och redigerar texterna under vintern. Alla elever kommer att kunna beställa antologin i önskat antal exemplar.

Nordiskt samarbete

Under året kommer det nordiska samarbetet att fördjupas. Att kunna ta intryck från det nordiska vidgar perspektiven och stöder verksamheten. Intresset för hur vi jobbar med ordkonst är överraskande stort i Norden. Ett erfarenhets- och kompetensutbyte med Sörmlands läns bibliotekarier och Litteraturhuset Trampolinen i Sandviken har pågått under några år och under år 2017 utvidgas och fördjupas samarbetet ytterligare. Sydkustens ordkonstskola har också, som en av fem aktörer inom ordkonst och arkitektur från olika europeiska länder, inbjudits till Danmark av Papirkontoret i Århus. Papirkontoret genomför projektet Route 15 som avslutas med en tredagars berättande- och arkitekturworkshop som en del av kulturhuvudstadsfirandet i Århus i april 2017.

4.1.2. Läsambassadören

Det treåriga läsambassadörsprojektet, i vilket Sydkusten fungerar som arbetsgivare, avslutas 31.7. Projektet som initierats av Modersmålslärarföreningen och Tidningen i skolan, finansieras av Kulturfonden. Tillsammans med läsambassadören Katarina von Numers-Ekman arbetar vi, särskilt inom ordkonstskolan, för att öka läslust och starka läsfärdigheter bland barn och unga. Vi utarbetar även tillsammans pedagogiskt material som kan användas på eftis och inom småbarnspedagogiken för att underlätta arbetet med läsning.

4.1.3. Berättande

Muntligt berättande är en del av den läs- och språkstimulerande verksamhet som Sydkusten arbetar med. Berättande stärker språkkänslan och ökar samhörighet. Genom berättelser tillvaras och vidareförmedlas kulturarv. Genom berättelser odlas även olika varianter av det svenska språket. Berättandet handlar också om konsten att lyssna. Att berätta är också att minnas. Berättelser faller lätt i glömska om ingen delar dem. Under året fortsätter verksamheten för att inspirera till ökad verksamhet inom muntligt berättande. Sydkusten medverkar i berättarsammanhang och inspirerar lokala aktörer i nätverk att utveckla berättarkonsten. Vi deltar även i Bildningsalliansens projekt "Kvinnor berättar" och ordnar berättarcafèer för vuxna.

4.2. Kulturprojekt och evenemang

Sydkusten vill stärka finlandssvensk kultur genom de projekt vi startar upp ensamma eller tillsammans med andra. För de kulturprojekt som genomförs av Sydusten ansöks om finansiering från såväl privata som offentliga bidragsgivare. En del projekt har sedermera etableras som återkommande evenemang.

4.2.1. Levande historia i skärgårdsmuseer

Projektet Levande historia i skärgårdsmuseer som inleddes 2016 fortsätter under 2017 och avslutas till sommaren. Projektet, som genomförs i nära samarbete med museerna i Åboland, går ut på att dokumentera och levandegöra historia i form av tio korta, pedagogiska filmer som berättar om verksamhet eller föremål som varit viktiga för skärgården, till exempel motorbåten, skolresor eller kalkbränning. Syftet är att synliggöra museerna och att berätta om verksamhet eller föremål som varit viktiga för skärgården. Detta för att öka förståelsen för lokal historia och kulturarv och att med moderna presentationsmetoder öka museernas attraktionskraft. Filmerna kommer att visas på museerna för allmänheten och kan även användas i skolor.

Efter att själva projektet har avslutats förstärker arbetet för att göra museerna mera kända. Vi arbetar vidare med synligheten runt den verksamhet som finns i och kring museerna. Vi kommer att använda material som samlas in under processen för att göra det tillgängligt som fördjupningsmaterial för museerna men även för hembygdsföreningar, skolor, organisationer och t.ex. äldreomsorgen.

4.2.2. Föreningar tillsammans

Vuxenprojektet Föreningar tillsammans inleddes hösten 2016. Projektet genomförs tillsammans med föreningen Luckan. Projektet skall utveckla en handlingsplan för att bygga ett nätverk genom ökat utbyte och nya samarbetsformer med hjälp av föreningsfältet samt för att öppna upp och synliggöra de finlandssvenska traditionerna, kulturen och kulturidentiteten i Mellannyländ. Genom projektet stöds den synlighet som behövs i den språkliga glesbygd som det svenska sammanhanget utgör i huvudstadsregionen som helhet. Målet är också att utveckla lokalt ledd verksamhet på svenska. Över 200 föreningar och organisationer har identifierats och kontaktats. Under våren genomförs en webb baserad utredning över hur dessa verkar och finansieras samt hur man ser på samarbete och framtiden. Senare under året ordnas möte och träffar. Projektet pågår till 2018.

4.2.3. Barnkultur

Barnkultur på svenska är en central fråga att bevaka med tanke på rättvis och lika möjligheter att ta del av konst och kultur. Att identifiera olika former av kultur som berör barn är viktigt när man talar om barnkultur. Kulturpedagogik, konstundervisning, grundläggande konstundervisning, utbildning och fortbildning är olika aspekter på barnkultur vid sidan av det som produceras för barn. Det finns utmaningar i förhållandet mellan hur man ser på barnkulturbehovet på svenska respektive finska bl.a. genom de kvantitativa mätsystemen som ofta utgör grunden för stöd. Att den finlandssvenska verkligheten ser annorlunda ut än den finska tar man därför inte alltid hänsyn till.

Sydkusten har tillsammans med Luckan startat upp ett arbete för att intensifiera samarbetet mellan de centrala aktörerna inom barnkulturen i Finland. Arbetet fortsätter under verksamhetsåret. Det är fråga om barnkulturnätverken, organisationer som jobbar med kultur för barn, städers och kommuners barnkulturhus m.fl. Att närma sig de finska nätverken och aktörerna är viktigt för att öka synligheten för det svenska. Det är också viktigt att det finns personer i kommunerna som känner ansvar också för det svenska utbudet. Den finlandssvenska barnkulturkontakten till Norden behöver också stärkas. Genom utvecklat samarbete och gemensamma projektidéer kan kontakten till de nordiska länderna öka.

4.2.4. VårKultur

Vårkultur 2017 är en del av programmet Finland 100. Årets tema är "Speglingar. Kultur över generationsgränser". All verksamhet är generationsöverskridande i en eller annan form. Under projekttiden testas nya koncept och samarbetsformer. Det blir musik, rim och ramsor, sagor, lekar, nålhålskamera, minnen, tårtor, drömmar och mycket mera. Verkstäder ordnas både för inbjudna grupper och för allmänheten. På biblioteken kommer man att kunna se vad som gjorts och idéer, tips och råd för generationsöverskridande verksamhet samlas in. VårKultur evenemanget ordnades först gången 2007 är ett viktigt inslag i kulturutbudet i Åboland. Sydkusten fungerar som koordinerande instans och arbetsgruppen består av representanter för kommunerna och expertis inom det aktuella temat.

4.2.5. Åboländskt kulturseminarium

I september ordnas det årliga kulturseminariet i Åboland. Kulturseminariet är ett samarbete med Kulturfonden. Sydkusten fungerar som sammankallare och arrangör. Syftet med seminariet är att samla kulturfältets olika aktörer och diskutera gemensamma mål och frågor för Åboland. Temat fastställs i nära kontakt med kommunernas kulturtjänstemän.

5 Kontakt och informationsverksamhet

Sydkusten informerar kontinuerligt om sin verksamhet via olika kanaler. Vi strävar till att nå rätt målgrupp med rätt information. Det gör vi bl.a. genom att bygga upp och stärka nätverk av anställda, politiker och övriga aktörer med ansvar för svenska tjänster. Vi arbetar för att verksamheten skall vara synlig i medierna och för att vi skall ge aktuell och högklassig information på webben. Vi fortsätter kontinuerligt arbetet med att utveckla informationsmaterialet. Sydkustens styrelse utgör en viktig kontakt till kommunerna. Genom olika arbetsgrupper kompletteras kontakten. Med samarbetsparter och företrädare för förtroendevalda, kommunanställda, samarbetsparter, sakkunniga, representanter för utbildningsenheter, organisationer och myndigheter samverkar vi för att Sydkusten produkter och tjänster skall nå ut för att stöda den finlandssvenska befolkningen.

5.1. Webb

På Sydkustens webbsida www.sydskusten.fi finns information om verksamheten över lag, samt om de projekt Sydkusten administrerar. Webbtjänsten www.eftis.fi är en finlandssvensk informationsplats med bred och mångsidig information om morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland. www.klubbar.fi ger aktuell information om

skolans klubbar såväl på nationell nivå som i Svenskfinland. På adressen www.ordkonst.fi ges samlad information om Sydkustens ordkonstskola. Webbtjänsten www.svenskskola.fi har kontaktuppgifterna till alla svenska daghem, skolor och eftisar och ger även information om den svenska skolan på flera språk för att underlätta integration på svenska för invandrare. På www.lasambassadoren.fi informeras om allt som är på gång i läsandets värld. Sydkusten använder Facebook för att informera om aktuella seminarier och annan verksamhet.

5.2. Samarbete och nationella uppdrag

Som delägare i Svenska Framtidsskolan i Helsingfors (Practicum) har Sydkusten ett särskilt intresse för andra stadets yrkesutbildning. Genom en styrelseplats i skolan medverkar vi till att utveckla Practicum.

Föreningen Luckan grundades av Sydkusten tillsammans med några andra organisationer år 2001 för att synliggöra den finlandssvenska kulturen i huvudstadsregionen. Det omfattande samarbetet mellan Sydkusten och Luckan fortsätter under året.

Genom regelbunden kontakt med Utbildningsstyrelsen och den svenskspråkiga serviceenheten för undervisningsväsendet inom Regionförvaltningsverket deltar vi i såväl bevakning som i utveckling av tjänster på svenska.

Genom medverkan i Regionförvaltningsverkets svenska sektion för livslång vägledning i Nyland, LIV-sektionen, medverkar vi till att utveckla vägledningstjänster på svenska.

Sydkusten har kontinuerligt samarbete med Svenska Finlands folkting i frågor som berör svensk intressebevakning.

Tillsammans med Söfuk/KulturÖsterbotten jobbar vi med gemensamma projekt och satsningar. Vi jobbar vidare för att tillsammans skapa en plattform för synligheten för den finlandssvenska kulturen och samordning av kultur och konsthändelser. I detta medverkar även Luckorna i hela Svenskfinland.

Svensk byaservice upprätthålls av Sydkusten, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur och SFV bildning. Svensk byaservice inledde sin verksamhet som forum för landsbygdsutveckling i Svenskfinland i medlet av 1990-talet, då också de finska aktörerna organiserade arbetet med byautveckling.

Som medlem i Utvecklingscentralen Lärarik fortsätter vi att nationellt utveckla skolans klubbar. Samarbetet med förbundet Hem och skola har under årens lopp stärkts genom bl.a. arbetet för skolans klubbar.

Sydkusten verkar som sekretariat för det nationella svenskspråkiga utvecklingsnätverket för morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet.

Samfundet Folkhälsan är en viktig samarbetspartner såväl inom Svenska framtidsskolan som inom ett flertal projektet samt i utvecklandet av kontaktnätet till hälsovårdarna.

Genom medverkan i styrelsen i den finska intresseorganisationen för ordkonst, Suomen sanataideopetuksen seura, deltar vi i det nationella arbetet för ordkonstens främjande.